

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 60—
za en mesec 20—
Za inozemstvo celotno K 480—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za inozemstvo »

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstvarica (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 8—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/8 mm K 15.
Izjava vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7563.

Fakti.

Izvršni odbor SLS je v svoji seji dne 20. t. m. v imenu velike večine slovenskega ljudstva energično obsodil korupcijo, ki je zavladovala v pokrajinski upravi za Slovenijo. Vsa poštena javnost brez razlike mišljenja je ta nastop naše stranke pozdravila. Tako izkušeni, vestni in stroge objektivnosti vajeni uradniki, profesorji, javni namestenci vseh stok, kakor široki sloji prebivalstva, vsi z rastočo nejevoljo in skrbjo opazujejo, kako naša uprava čedalje bolj postaja goło orodje v rokah ene stranke, kako se nameščajo v uradih ljudje brez zadostne kvalifikacije, kako politični eksponenti izvestne stranke brez kakšne administrativne usposobljenosti čez noč preskakujejo službeno lestvico do čina, katerega si drugi ne prislužijo tekom tridesetih let, kako se drugi preterirajo in odstavljajo, kako se naša pokrajinska vlada prelevlja prosto v ekspozičuro demokratske stranke. Zato še noben korak SLS v zadnjem času ni našel takega enodusnega odobravanja v vseh krogih brez izjeme, ki jim je res mar za državo, kakor ravno ta, da se propadanje naše uprave ožigosa in tistim, ki so tega krivi, zažuga z ljudsko sodbo, kadar pride čas za to.

Za gospodo, ki ji je glasilo »Jutro«, so to, kakor posnemamo iz članka v Žerjavovem organu, »le prazne fraze in še bolj prazne grožnje«. Mi pa čisto dobro vemo, da so se prizadeti krogi nad to grožnjo resno zamislili. Sicer bi pa »Jutro« ne bilo tej stvari posvetilo celega uvodnika, da ni tudi tam grožnja SLS v živo zadela. Razmere se v Jugoslaviji z naglico kinematografskega filma menjavajo in nihče, kdor danes predstavlja ministra ali pokrajinskega ali sekcijanskega načelnika, ne ve, če ne bo že jutri dihal svežega zraka pred vratmi svojega resora. Kako pa bo jutrišnja vlada postopala z organi, ki so služili včerajšnji, tega sprito nesigurnosti celega naše sistema nihče ne ve. Pri ras visé vsi zakoni in vse pragmatike in vsi upravni običaji prosto v zraku in vsaka nova vlada lahko vse od kraja do konca prevrne. Dokler nimamo na podlagi ustave po vsem državnem teritoriju enakih zakonov — in to bo še dolgo trajalo! — je vsakdanji kruh vsakega javnega namestnika nesiguren in zato bi uprava pri nas morala biti stokrat bolj previdna, da se njene metode na njej sami bridko ne maščujejo po geslu: Danes ti mene, jutri jaz tebe! Naša pokrajinska uprava pa si je sama po geslu, ki ga je proglasil sam Žerjav s svojim podpisom ob volitvah v konstituanto, izbrala pot protekcije jedeesarskih elementov in persekucije vseh drugačje mislečih. Po načelu »Zob za zob« bi bila sicer SLS z neko upravičenostjo lahko proglasila, da se bo te metode sama posluževala, kadar bo sedanji režim dogospodaril, toda čut javne morale ji to kategorično brani; zato je samo dejala, da bo za krivce sedanje korupcije zahtevala eksemplarično kazen, ne da bi se dotikala svobode političnega prepričanja, ki nam je in ostane sveta in nedotakljiva. Uradnik misli in čuti, kakor hoče, v uradu pa ima biti nepristranski, vesten in sposoben, ne »klerikalce« in ne »liberalce«, ampak samo — uradnik!

»Jutro« danes ni več tako pogumno kakor takrat, ko je šef demokratske stranke v njem z imenom nastopil, dajoč svojo slovesno besedo, da bo njegova stranka vsakomur, ki je nastopil zanjo, dala nagrado, svojim nasprotnikom pa brez pardona numerirala kosti — ne! — danes pravi, »da klerikalci ne morejo navesti niti enega slučajja, da bi se bila zgodila njihovim pristašem med uradništvom in učitelstvom najmanjša krivica«.

Evo jih samo nekaj!

1. Odstavljeni so bili protizakonito vsi okrajni šolski nadzorniki, pristaši »Slomškove zveze«: Simon, Polak, Lužar, Pirc, Rostohar, tako da je danes okrajna šolska uprava monopol demokratske stranke.

2. Odstavljen je bil višji šolski nadzornik Grafenauer, gotovo prvovrstni strokovnjak, da naredi mesto demokratu.

3. Odstavljen je bil okrajni šolski nadzornik Fink v Mariboru, ki mu je sam dr.

Poljanec, demokrat, dal najboljšo kvalifikacijo. Vzrok: ker je bil navzoč na ustanovnem zborovanju podružnice »Slomškove zveze« za Štajersko.

4. Nadučitelj Wankmüllerja na Bregu pri Ptuj je predlagal višji šolski svet v pokojitev, očitajoč mu nemškutarstvo. Gonjo proti njemu so pa dvignili šele tedaj, ko je vstopil v podružnico »Slomškove zveze«. Dokler je bil član liberalnega okraj. učiteljskega društva so ga pustili pri miru. Za to vpokojitev ima največ zaslug okrajni nadzornik Fléré, pisatelj »Slava Avstrije«, in pa njegov svak dr. Pirkmayer, znani mož v Peskovi aferi.

5. Učiteljici P. z Dobrove sta bili predstavljene, dasi je sodišče ovaduhu kaznovalo in se njima ni moglo ničesar dokazati.

6. Učitelj K. z Bleda je prestavljen v Kranjsko goro, dasi mu preiskava ni ničesar dokazala.

7. Učiteljica J. je prestavljena v Rateče le zato, da je prišel na njeno mesto učitelj demokrat, ki bo imenovan definitivno, dasi še ni govorila skupščina višjega šolskega sveta. Mesto je potemtakem že oddano naprej.

8. Učitelj P. v Šmarju je odstavljen, dasi je bil začasen in je na njegovo mesto imenovana bivša suplentka.

9. Učitelj R. v Dolu je bil prestavljen v Čemšenik, dasi ni zakl. ničesar.

10. Učiteljici O. v Hrastniku sta odpušteni brez večje preiskave zgolj na ovadbo demokrata. Sam dr. Beuk je priznal, da se njima godi krivica, a je doslej še ni popravil, češ, da nad okrajnim šolskim svetom nima pravice.

11. Učiteljica Š. v Ljubljani je preterirana, dasi ima najboljšo kvalifikacijo in službuje na šoli že 23 let.

12. Okrajni šolski nadzorniki se informirajo glede podeljevanja služb o tem, če so kandidati Sokoli ali Orli! Učitelju R. je okrajni nadzornik v Litiji že obljubil službo, po informaciji pa je bil odklonjen, češ da kompetira drugi, ki ima izpit tudi za obrtne šole. Pravi vzrok pa je zgoraj navedeni.

13. Okrajni šolski nadzornik R. je obljubil učiteljskemu M. službo v okraju, a po informaciji, da je Orel, je ni dobil do danes, dasi imajo danes službo vsi, ki so bili kot učiteljskinci pri Sokolu; enako nam poročajo o učiteljskincih.

14. Člana »Slomškove zveze« v Kočevju sta dobila vsled sklepa višjega šolskega sveta nalog, da si tekom leta poiščeta drugod službe, dasi sta prav marljiva učitelja.

15. Učitelj S. je bil celo od ljubljanskega mestnega šolskega sveta vsled izborne kvalifikacije predlagan za službo v Ljubljani, a je ni dobil, ker je — bil Slomškar.

16. Učitelj L. v Novem mestu ni dobil definitivne službe, dasi ni bilo kompetentov odveč, zato ker ga sumijo, da simpatizira s »Slomškovo zvezo«.

To je samo nekaj slučajev, ki so najbolj kričeči. Mi pa ne bomo apelirali niti na g. pokrajinskega namestnika, niti na višji šolski svet niti na katerokoli instanco, ker nimamo v objektivnost naše uprave čisto nobenega zaupanja več; apelirali bomo na ljudstvo in ko pride čas, bomo ves register razgrnili in krivce poklicali na odgovornost! Danes trpijo nedolžni, mi jih bomo maščevali nad dolžnimi!

Katoliški shod v Zagorju ob Savi.

Izkaznice za polovično vožnjo so razposlane, pazite da si jih pravočasno preskrbite od župnih uradnikov. Za Ljubljano in okolico se dobe izkaznice na tajništvu SLS v Jug. tiskarni.

Vse udeležence opozarjamo, da bodo o pravem času na svojem mestu, da ne bo nepotrebnih zamud. Mrzla jedila in pijača se bo dobila v nedeljo celi dan v Zad. domu. Pri shodu se bodo prodajale podobice z napisom: »Spomin na katoliški shod«.

V nedejo vsi v Zagorje, da pokažemo tudi v našem ogroženem Zagorju svojo moč

Razmejitve med Jugoslavijo in Mažarsko.

Mažaroni demonstrirajo. — Težki očitki zoper našo upravo. — Velike opustitve.

Murska Sobota, 21. septembra. (Izv.) V četrtek, 15. t. m., je na licu mesta začela poslovati razmejitvena komisija na pram Mažarski. V smislu trianonske mirovne pogodbe je v navzočnosti zastopnikov Angleške, Francoske, Japonske, Italije, Jugoslavije in Mažarske bil postavljen prvi obmejni kol, in sicer med občinami Trdkova, Touka, Gornji Senik in Rabaar. Ta zgodovinski čin se je izvršil čisto mirno.

Razmejitvena komisija je razposlala obmejnim občinam obširne vprašalne pole, tikajoče se gospodarskih vprašanj z ozirom na novo mejo med Jugoslavijo in Mažarsko. To so pa mažaroni smatrali kot nekaj plebiscit in so pričeli posebno med ljudstvom protestantovske veroizpovedi agitirati proti Jugoslaviji. Iz Mažarske je bila prinešena na nepojasnjen način množica letakov v mažarsčini in prekmurščini s skrajno žaljivo vsebino za Jugoslavijo, pozivajoč prebivalstvo, da »glasuje« in se izjavlja za Mažarsko. Poleg tega so pa gotovi mažaronski kolovodje à la dr. Pinter, dr. Cifrak, dr. Škerlek itd., katere je sedanja demokratska vlada ves čas svojega vladanja štela, tudi osebno hujšala ljudstvo tako, da se je v resnici zbralo v ponedeljek, 19. t. m., ko je komisija začela zaslišavati na podlagi razposlanih vprašalnih pol obmejne občine, v Murski Soboti pred prihodom komisije več tisoč nahujšanih ljudi, ki so manifestirali za meje v prilog Mažarski. Orožništvo in policija s pomočjo vojaštva je demonstrante deloma potisnila iz mesta, del demonstrantov je pa po stranskih potih prišel v središče mesta, kjer se je ustavila komisija. Tam so manifestirali za Mažarsko in kričali, da jugoslovanska vlada odstavlja domače učitelje, da je odpravila domači katekizem, da se ne briga za gospodarski razvoj Prekmurja in Prekmurje izpostavlja gospodarskemu poginu; dalje, da se ne iz-

vrše občinske volitve in da jugoslovanska vlada pošilja za upravo Prekmurja uradnike in učitelje skoro izključno le kazenskim potom.

V Pučincih, nekaj kilometrov od Murske Sobotice, je bila zopet zbrana velika gruča mažaronov z mažarsko zastavo, kateri so obsuli avtomobil mažarskih delegatov s cvetjem in šopki, jim izročili spomenico ter vzklikali za Mažarsko. Kakor smo doznali, je ta množica kasneje pregnala orožništvo z njihove postaje.

Komisija je nadaljevala svojo pot do obmejne občine Trdkova, kjer jo je pričakovalo do 1500 ljudi, ki so bili okrašeni z mažarskimi narodnimi znaki in so prepevali mažarske narodne pesmi. Ker od jugoslovanske strani ni bilo ničesar storjenega v prilog naših mej, si lahko vsakdo misli, s kakim uspehom je ta manifestacija izpadla. Komisija je nato šla čez mejo na Mažarsko, zaslila tamkajšnje občine v Gornjem Seniku, kamor so pridrveli tudi mnogi iz naše strani in ponovili demonstracije za Mažarsko.

Drugi dan je komisija v Velikih Dolencih (na naši strani) zopet zaslišavala občine; tudi tukaj so se demonstracije zopet ponovile. Mažaroni so prinesli seboj veliko mažarskih zastav, katere pa so jim po odhodu komisije naši dobrovoljci iztrgali.

Popoldne je komisija zopet zaslišala občine na mažarski strani, kamor so zopet prispeli mažaroni z godbo z naše strani.

Orožništvo je bilo prisiljeno ob priliki demonstracij v Murski Soboti in Velikih Dolencih oddati nekoliko strelcev v zrak. Kakor smo z verodostojne strani izvedeli, ni bil nihče mrtev in ranjen.

Komisija bo prihodnje dni nadaljevala svoje delo. Stvar vlade je, da ukrene vse potrebno, da se taki neljubi incidenti ne bodo več ponovili.

Omejitev prometa z devizami.

Belgrad, 21. sept. Danes dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je v prvi vrsti razpravljalo o ukrepih za izboljšanje naše valute. Ministrski svet je razpravljao o vseh sklepih, ki so se sklenili na konferencah med ministrom Kumanudjem in zastopniki naših ekonomskih krogov. V kratkem bo sprejet poseben pravilnik, za katerega je bil izdelan načrt sporazumno z našimi poljedelskimi krogi in ki predvideva omejitev prometa z devizami, samo na banke, ki imajo najmanj tri milijone dinarjev. Devizni promet bo upravljala Narodna banka in njene filijale. Tudi promet z valutami bo podvržen državnemu nadzorstvu. Da se preprečijo špekulacije, ki so doslej toliko škodovala naši valuti, se namerava revidirati borzni pravilnik, po katerem se bodo izključile iz

borznega poslovanja vse sumljive osebe. Ministrski svet je v načelu vse te ukrepe že sprejel. O posameznostih se bo nadaljevalo razpravljanje jutri. V zvezi z zvišanjem naše valute je tudi načrt, da se čim bolj zavaruje naša produkcija proti tuji konkurenci. Ministri dr. Spaho, Trifković in dr. Kukovec so kritizirali dosedanje postopanje vlade pri vojnih dobavah ter so ugotovili, da domači izdelki niso imeli toliko prednosti pri nas, kakor jih imajo v tujih državah. Ministrski svet je sklenil, da bo v bodoče revidiral politiko vlade v tem smislu. Podpisanih je bilo končno še nekoliko ukazov vojnega ministrstva, ministrstva za šume in rude in ministrstva za prosveto. Seja je trajala od devetih do trinajstih.

Akcija Stojana Protića.

Zagreb, 21. sept. »Jutarnji list« poroča iz Belgrada: Gospod Stojan Protić bo začel svojo akcijo dne 15. oktobra, ko izide prva številka njegovega lista »Radikal«. Odsel bo sedaj v Kruševac in Niš, da stopi tam v stik s svojimi volilci, potem pa se bo vrnil v Belgrad, da uredi potrebno organizacijo za svoj list in za svojo politično akcijo. Po vsej priliki bo okoli 17. oktobra odpoval v Zagreb, da tam zopet stopi v stik s politiki hrvatskega opozicijskega bloka.

Zagreb, 21. sept. »Jutarnji list« poroča iz Belgrada: Včeraj dopoldne je kasno v noč imel glavni odbor radikalne stranke sejo, na kateri je prišlo do burnih prizorov. Razpravljalo se je vprašanje, kako naj se zadrži klub napram akciji g. Protića.

Velika eksplozija.

Monakovo, 21. septembra. (Izv.) Po sem došli poročili je v Ludvigshofenu radi eksplozije parnega kotla zletela ena

največjih tovarov v zrak. Število mrtvih in ranjenih ni znano. Eksplozija je bila zelo silna in je povzročila tudi v sosednjih mestih veliko škode.

Dve slavi.

»Avstrijska slava« iz l. 1916.

V nekdanji »c. kr. založbi šolskih knjig« je izšla l. 1916. lepo ilustrirana knjižica z naslovom: Avstrijska slava v prvih dneh svetovne vojne. Knjiga nosi na prvi strani sledeče posvetilo:

Slovenski mladini!

Zgodovina, ki jo bodo pisali zgodovinarji o svetovni vojni l. 1914/15, bo pokazala vse slavne čine naše domovine v tej Jobi

Zgodovine ne pripoveduje ta knjižica...

Pač pa le nekatere dogodke iz onih prvih dni, ko smo pričakovali grozoto, ko smo trepetali pred njo;

ko smo zvesto poslušali na odmeve z naših bojišč;

ko se nam je polnilo srce z občudovanjem in ljubeznijo do junakov, ki so stali proti sovragu...

Iz onih prvih dni je napisano za Tebe, slovenska mladina,

da žive v Tebi ti dnevi,

da je Tvoje prepričanje, kakor je bilo Tvojih staršev, dedov in pradedov

z geslom:

(Na drugi strani tiskano posebej.)

Vse za dom in za cesarja,

za cesarja blago, kri.

Temu uvodu sledi pripovedovanje dečka, ki je prišel na počitnice k svojemu stricu, o vojnih dogodkih: o začetku vojne, bojih, obiskih pri ranjenih in ujetnikih itd.

V tej pripovedi čitamo na str. 12:

»Pri preiskavah glede umora (v Sarajevu, op. ur.) je prišlo na dan, da je pri njem soudeležena in zanj odgovorna naša sosednja država, Srbija.«

Na str. 13: »Naj pride nad nas kar hoče, srce vsakega Avstrijca se bo zavedalo resnice, ki jo pravi cesarska pesem: »Naša vojska iz viharja prišla še brez slave ni.«

»Nehote sem nadaljeval:

»Vse za dom in za cesarja, za cesarja blago, kri!« Prišlo mi je iz srca.«

»Tako je prav, Janko! Vri Avstrijec sil«

Na str. 19: »... Cesar je klical, sila je, pomoči je treba zdaj onemu, ki je oče vseh državljanov.«

Na str. 23: »Ni sicer Turek proti nam, pa sovražnik našega cesarja je in tega moramo namlatiti.« — »Udariti je treba nani, da bo pomnil in da bo mir!« — »Fantje! Živela Avstrija! Živel naš presvetli cesar!«

Na str. 28: »Vse je stalo odkrito, vse je pelo s svetim navdušenjem:

Živi cesar, domovina
večna bode Avstrija!«

Na str. 67: »... Pomnite tudi: Vse za našega presvetlega vladarja Franca Jožefa, za našo ljubljeno Avstrijo!«

Na str. 83: »Edino upanje nam je naš presvetli vladar. On ljubi svoje otroke, svoje podanike, in ti ljubijo njega ter dajo zanj kri, premoženje, življenje.«

Na str. 84: »V ljubezni in udanosti do presvetlega sivolasega vladarja, v trdnem zaupanju na našo edino Avstrijo smo se borili. In ta spomin ostane.«

Na str. 102: »... A žrtve je treba. Brez njih bi ne bilo dobrot, ki nam jih prinaša vojna. Vsled nje smo postali vsi avstrijski narodi ena družina... V ognju na bojišču se je rodilo bratstvo, ki mu bo doma en smoter: da se krepi in raste v slogi naša Avstrija.«

»Avstrijska slava« l. 1921.

Leta 1921. je izšla v kraljevski založbi šolskih knjig v Ljubljani knjiga z naslovom: »Občna zgodovina vzgoje in pouka«, ki jo je napisal znani in priznani strokovnjak dr. Janko Bezjak. O tej knjigi je objavil znanstveno-pedagoški list »Popotnik« precej obširno kritiko. V tej kritiki čitamo med drugim: »Duh v njej (v Bezjakovi knjigi) je namreč tak, da bi jo aprobiral vsak cenzor bivše Avstrije. Ako bi bila ta dovolila rabo slovenske učne knjige za vzgojeslovje na učiteljskih, bi nahajali v njej prav tako kakor v dr. Bezjakovi knjigi gradivo obdelano pod naslovi »Ljudsko solstvo 19. stoletja in novejša doba na Avstrijskem, zlasti pri Slovencih (183) in duha v njej bi karakterizirali stavki kakor: »Bivši avstrijski cesar Franc Jožef I. pa ga je odklikoval l. 1909. z redom železne krone 3. vrste in mu podelil l. 1913. naslov in značaj dvornega svetnika« — samo besedico »bivši« bi črtali.«

Tako beremo v »Popotniku« od leta 1921. Kritiko je napisal in podpisal g. Pavel Fleré. Pravijo, da je ta g. Fleré isti, ki je pisal l. 1916. zgoraj omenjeno knjigo.

Kot naslednica velikega dela ozemlja bivše monarhije je prevzela spočetka »narodna vlada za Slovenijo«, pozneje pa ujedinjena kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, veliko število uradništva vseh strokov in učiteljstva v svojo službo, v prvi

vrsti seveda domačine. Med temi domačimi močmi je bilo nekaj takih, ki so služili Avstriji iz prepričanja, da smo Slovenci v Avstriji najbolje spravljani, drugi so služili Avstriji iz potrebe in pod silo okolnosti in so se držali nevtralnega, tretji so služili Avstriji z nevoljo v srcu in uganjali, če so vedeli in mogli, pasivno rezistenco za časa vojne, in tako bi našli lahko še več motivov za avstrijsko službovanje. Večina njih je delala za časa vojne toliko in to, kar je morala in v kar je bila prisiljena, le redki so delali iz proste volje in brez vsake vnane sile in pritiska več kakor je bilo treba. Med te spada gotovo poleg drugih gospodov tudi g. Pavel Fleré iz l. 1916., ker ga čisto gotovo nihče ni silil, naj napiše zgoraj omenjeno knjigo. Toda Slovenija in za njo tudi Jugoslavija se na te okolnosti ni ozirala, temveč je sprejela v svojo službo tudi take ljudi, z ozirom na okolnost, da so sicer dobri delavci, ki utegnejo državi koristiti.

Značilno pa je, da danes ravno ti ljudje najbolj vpijejo na one, ki so bili za časa Avstrije mirni in tihi uradniki, ki so vestno izpolnjevali samo svoje uradne dolžnosti kakor jih izpolnjujejo še danes. Ali se ne boje očitka, da bo svet pokazal s prstom nanje in jih vpisal: »Kakšni značaji pa ste vi, ki ste pod Avstrijo govorili prostovoljno tako, kakor je pisal g. Pavel Fleré od l. 1916., in danes zabavljate čez same sebe, kakor zabavlja g. P. Fleré od l. 1921. čez samega sebe?« Kdo naj jim verjame?

Ljudje, ki trdijo, da poznajo vsebino tajnega akta o g. A. Pesku, — ne vemo, ali iz avtopsihe, ali so to le slišali od drugih — pripovedujejo, da se nahaja tudi v tem aktu med pričami proti g. Pesku ime Fleré. Ali je to isti gospod Fleré iz l. 1916.? Če je, kdo naj mu verjame?

Učiteljski vestnik.

Proti »Slovenskemu Učitelju«. Okrajni šolski sveti pozivljajo krajne šolske svete, da naj sestavijo do konca tega meseca proračune. Med drugim navaajo tudi, na katere časopise mora biti naročena šola. Izpuščen je »Sl. Učitelj« in ne »Popotnik«. In zakaj? »Slov. Učitelj« jim je trn v peti, ker propagira versko-nravno vzgojo, »Popotnik« pa plava v svobodomiselstvu in za to naš ga naše krščansko ljudstvo naroča in plačuje!

Volitve v okrajne šolske svete. Kmalu se bodo vršile volitve v okraj. šol. svete. Teh volitev ne omalovažujte! Udeležite se jih in izvolite take moze, ki bodo znali braniti krščansko šolo in krščansko učiteljstvo. Sedaj je po nekaterih okraj. šol. svetih vsega mogočen liberalni okraj. šol. nadzornik, ki po svoji liberalni duši nastavlja in odstavlja začasno učiteljstvo. Tako nam poročajo, da so učitelji začetniki, ki so bili pri »Sokolu«, že vsi nastavljeni, a oni, ki so bili pri Orlu — čaka o še na milost; enako je z učiteljicami začetnicami.

Kako uvajajo sokolsko šolo? Med počitnicami sta bila v Ljubljani in v Mariboru telovadna tečaja za učiteljstvo. Ves telovadni pouk se je vršil po sokolskem sistemu. Sedaj so ti učitelji in učiteljice nastavljeni kot telovadni učitelji in učiteljice, ki so že začeli tako, kakor so jih naučili v tečajih. Prvo je njih prizadevanje, da delajo za Sokola. Poleg sistema vadijo že sokolske pozdrave, sokolsko pesem itd. Vi, krščanski starši pa to trpite in se ne zavedate odgovornosti, ki jih imate do svojih otrok! V Žužemberku so se bili uprli takemu pouku — otroci sami in pomagalo je. Starši, ne pustite si jemati svojih naravnih pravic in zavedajte se dolžnosti, ki jih imate do otrok!

Kvalifikacija učiteljstva. Službene ocene učiteljstva so nekaj zanimivega. Kako širokovestni so v tem pogledu nekateri liberalni nadzorniki, je naravnost značilno. Tudi v tem oziru bode treba zbirati material, ki bode nudil krasno sliko teh pedagoških kapacitet. Neko učiteljico sta nadzorovala dva šolska voditelja in to večkrat in jo oba opisala kot prav dobro učiteljico. Nadzoroval jo je tudi sam višji šol. nadzornik. Tudi on ji je dal najboljšo kvalifikacijo. Prišel pa je okraj. šol. nadzornik. Nadzoroval jo je le pol ure in jo kvalifikoval slabo — vendar še tako, da se pritožiti ne more. Taki slučaj! nam kažejo, kakšno napako je naredil višji šolski svet, ker je proti redu »dobro« odklonil pritožbo. Ako prosita za učiteljsko službo dva različnega mišljenja, bo okraj. šol. nadzornik svojega somišljenika kvalifikoval s »prav dobro« — nasprotnika z »dobro« in pokopan si. Kadar bode ta režim strmoglagljen, bomo povedali, kje se je to godilo. Popraviti bomo morali pa tudi to — mogoče namenoma tako skrupceno — naredbo.

Grki poraženi.

Carigrad, 20. sept. Nova poročila javljajo, da se grška armada umika v popolnem razkroju. Grške izgube se množe in strahoviti meri. Zasledovanje se nadaljuje.

Zakonodajni odsek.

Belgrad, 21. sept. Danes dopoldne je imela tretja sekcija zakonodajnega odseka, ki se peča s socialno politiko in narodnim zdravjem, svojo sejo. Referiral je poslanec Wilder, ki je govoril o naredbah ministrstva za zdravje. Vsi tozadevni predlogi so bili sprejeti. Seja je bila končana ob dvanajstih.

Seja odbora demokratske stranke.

Belgrad, 21. sept. Včeraj je imel glavni odbor demokratske stranke sejo, na kateri je izjavil predsednik Davidović, da je posetil ministrskega predsednika Pašića, kateri mu je obljubil, da bo potom izjave razjasnil, kaj misli radikalna stranka o akciji Stojana Protića. Nato je poročal finančni minister dr. Kumar li o ukrepih za zaščito naše valute. Glavni odbor je izrazil ministru dr. Lumanudiju svoje popolno zaupanje.

Trgovinska pogodba z Nemčijo.

Belgrad, 21. sept. Na današnji seji ministrskega sveta se je sklenilo začeti pogajanja za trgovinsko pogodbo z Nemčijo.

Železničarska stavka na Dunaju

Dunaj, 21. septembra. (Izv.) Tekom današnjega dne so pričeli stavkati vsi železničarji razen uslužbencev na električni železnici, ki vodi v Požun. Med stavkojočimi so zadobili komunisti premoč in so zato odklonili vladne predloge glede vpostavitve prometa in glede pogajanj. Nasprotno so zastopniki socialdemokratskega delavstva izjavili, da upajo, da se im posreči pregovoriti delavstvo za skorajšnji nastop.

Dunaj, 21. sept. Dopoldne se je stavka železničarjev razširila na vse dunajske kolodvore. Stavkajoči, med katerimi imajo radikalni elementi premoč, so odklonili vladni predlog, po katerem naj se najprej vzpostavi delo, nakar naj bi se pričela pogajanja o zahtevah železničarjev. Socialno-demokratske strokovne organizacije se prizadevajo, ustaviti stavko in upajo, da jim bo to uspelo še danes.

Dunaj, 21. sept. Kakor poročajo listi, je včerajšnja stavka na južnem in vzhodnem kolodvoru izbruhnila proti volji odbora zaupnikov. Gibanje je povzročilo ponajveč vpliv radikalnih elementov obstrukcije. Vsa prizadevanja zaupnikov, da bi pripravili opozicijo do tega, da bi opustila stavko, so bila brezuspešna. Pri brezuspešnih poizkusih, izsiliti stavko na severni železnici, so se uslužbenci severne železnice sami uprli proti pristaešem divje stavke. Listi poročajo o tudi o izgredih, katere so zagrešili nekateri stavkajoči proti posameznim zaupnikom.

Železničarska stavka na južni železnici.

Ljubljana, 21. sept. Obratno ravnanje južne železnice poročajo: V Avstriji je danes med Dunajem in Münchslagom izbruhnila železničarska stavka. Ves promet med Dunajem in Münchslagom je ukinjen. Današnji brzovlak Dunaj—Trst izostane, zato izostanejo od jutri naprej tudi brzovlaki Zagreb—Dunaj in Trst—Dunaj. Osebni promet se za enkrat vrši še v polnem obsegu do Gradca oziroma Brucka.

Ultimat Mažarski.

LDU London, 21. septembra. (DKU) Kakor doznava Reuterjev urad, pripravlja poslaniška konferenca ultimati, ki zahteva, da mora Mažarska v desetih do štirinajstih dneh izprazniti Burško, sicer se odrede najstrožje prisilne odredbe. Te odredbe dosedaj še niso znane. V angleških krogih se govori, da gospodarska blokada še ni imela zaželjenega uspeha. Odločitev o odpošiljavi čet pa še ni padla.

Določitev mej Albanije.

London, 21. sept. Ženevski dopisnik »Morning Post« poroča, da se danes prične debata o vprašanju Albanije. V skupščini zveze narodov so se že določile albanske meje. Angleška vlada meni, naj bi se priznala Albaniji neodvisnost in suvereniteta šele takrat, kadar bi se Albanija sprejela v zvezo narodov.

Novi poljski kabinet.

LDU Varšava, 21. septembra. (DKU) Uradno se razglša: Novi kabinet je sestavljen tako-le: Anton Ponikowski, predsedstvo in prosveta; Konstantin Skirmunt zunanje stvari; Stanislaw Downarovič notranje; Kazimir Sponskowski vojna; Boleslaw Markowski vodja finančnega ministrstva. Ministrski predsednik Ponikowski je izjavil zastopnikom časopisja, da se imenovanje finančnega ministra izvrši šele tedaj, ko sprejme deželni zbor zakon glede organizacije izrednega finančnega sveta.

Moravske strokovne organizacije za III. internacionalo.

Praga, 21. sept. (Izv.) »Rude pravo« javlja, da so se moravske strokovne organizacije na zadnjem kongresu izrekle s 458 glasov proti 2 glasoma za priključitev k III. moskovski internacionali.

Pomoč Rusiji in češki Nemci.

Praga, 21. sept. (Izv.) Parlamentarna zveza nemških strank je sklenila, da se ne priključi akciji, ki jo je uvedla češka vlada v korist Rusije, temveč, da bo pričela z lastno akcijo za gladujoče rusko prebivalstvo.

Izjava Lundendorfa.

Pariz, 21. septembra. (Izv.) »Matin« priobčuje intervju z generalom Lundendorffom, ki je izjavil, da na kako revanšo s strani Nemčije napram antanti, pred vsem Franciji, za sedaj in za dogleden čas ni misliti. Važnejše pa je vprašanje, kdaj bo politika Anglije, Francije in drugih držav takaka, da bo mogoče, da si te države medsebojno podajo roke v svrhu sprave in miru. — Glede komunistov je izjavil, da ta nevarnost dosti večja, nego se splošno misli.

Politične novice.

+ Sijajen shod SLS v št. Jerneju. Preteklo nedeljo se je vršil pri nas javen shod Kmečke zveze, ki je sijajno uspel. Prišlo je okoli 1000 volilcev, med njimi tudi nekaj nasprotnikov. Poslanec Sušnik je poročal o boju Jugoslovanskega kluba za ustavo in razkrinkal delo sedanje vlade ki jo je popolnoma zavozila s svojo zunanjo in notranjo politiko. Poročilo poslanca Sušnika so vsi navzoči z velikanskim odobravanjem vzeli na znanje in izrazili popolno zaupanje poslancu Sušniku in Jugoslovanskemu klubu.

+ Društvo konceptnih uradnikov za Slovenijo, katerega vodstvo je po večini v rokah uradnikov demokratskega mišljenja, je poslalo na merodajno mesto v Belgrad protest proti imenovanju Adolfa Ribnikarja za uradnika politične uprave v IV. činovnem razredu, dasi ima kot živinodržavnik in tržni nadzornik kvalifikacije za mesto, ki mu je poverjeno. Društvo konceptnih uradnikov za Slovenijo, v svojem protestu poudarja, kako se na tak način ruši zaupanje v upravo in državo, kako se s tem zapostavlja dobro in kvalificirano uradništvo in spravlja naša do zadnjih časov objektivno funkcionirajoča uprava na slab glas. Protest je zdrav pojav odpora proti procesu korumpiranja naše uprave, ki ga je inavgurirala demokratska stranka.

+ Stojan M. Protić »prevraten element«. Iz različnih časnikarskih vesti je bilo razvidno, da so Stojana M. Protića na njegovem potovanju po Vojvodini spremljali politični detektivji, ki so vsak njegov korak točno javili v Belgrad. Z ozirom na te vesti piše zagrebški »Hrvat«: »Stojan M. Protić je postal za Pribečevića sumljiv element. Stojan Protić, s katerim je sedel skupaj v ministrstvu po milosti Protićevi, se razvija po Pribečevićevim mišljenju v protidržaven element, ki ga je treba dati spremljati in mu postaviti špijone za hrbet! Stojan Protić postaja v svoji domovini, v državi, ki jo je on sam ustvarjal, osumljenec (p. v.) pred človekom, ki je užival varstvo grofa Tisze!«

+ Centralizem in avtonomija. O tem vevlačnem vprašanju je začel priobčevati g. F. Šuklje v »Jugoslaviji« serijo člankov pod naslovom »Politična razmišljanja«. V prvem članku se »javno in svečano« proglasa za avtonomista, za pripadnika in pristasa samouprave, brez katere si niti misliti ne moremo svobodnega napredka. Po ostri polemiki proti zagovornikom centralizma izjavlja »starešina med slovenskimi politikami, kakor se g. Šuklje opravičeno naziva, »da je avtonomija, ki jo zahteva on, kaj malo podobna oni samoupravi, katero žele Korošec in drugi« in »odklanja avtonomijo predlagano od jugoslovanskega kluba«. Daljši članki bodo še sledili. — Nas samo vesel, če tudi g. F. Šuklje o tem važnem vprašanju pove svoje misli. Kadar bodo izšli vsi članki, se bomo z njihovo vsebino pečali podrobneje.

+ Kmetje se upirajo. Zadnje dni je prišlo v krajih okoli Neretve in v dalmatinskem Zagorju do resnih incidentov med lastniki posestev in kmeti. Pri tem je prišlo tudi do pretepov in je moralo posredovati orožništvo, ki je samo v neretvanskem okraju aretiralo 14 oseb. Vzrok tem nemirum so demokratski agrarni poverjeniki, ki postopoma o popolnoma pristransko.

+ Enakopravnost po Pribečevićem receptu. V Splitu je v državnem deškem domu šola, ki jo obiskuje 80 učencev, od katerih sta 2 pravoslavna. Minister prosvete je izdal naredbo, s katero se za to dvojico nastavlja posebni pravoslavni »roučitelj«. V Vojvodini pa se iz šol, kjer se sami katoliški učenci, odganjajo duhovniki in se na njih mesto postavljajo za poučevanje verouka pravoslavni učitelji.

Dnevne novice.

— **Izredni občni zbor delničarjev** lokalne železnice Kranj—Tržič se je vršil dne 20. t. m. ob 4. uri popoldne v Dvorcu. Od vlade sta bila prisotna sekc. svetnik dr. Marn in okrajni glavar dr. Ratej. Zastopanih je bilo od skupnega števila glavninskih delnic s 1600 komadi okroglo 1400, torej ogromna večina delničarjev. Shod je otvoril začasni državni nadzornik N. L. Treo, naznanjajoč občenemu zboru, da je njegovo nadzorništvo ukinjeno. Pozval je delničarje, naj za občni zbor izvolijo začasnega predsednika. Na predlog delničarja barona A. Borna bil je imenovan začasnim predsednikom g. dvorni svetnik Šuklje. Na dnevnem redu je bila kot edina točka izvolitev novega upravnega sveta. V ta svet so bili soglasno izvoljeni gg. Šuklje, baron Born, Matija Zamida, Anton Klinar in tržički župan Lončar. Ostalih šest upravnih svetnikov bo imenovala po pravilih država (5) in kranjska branilnica (1). Kakor hitro bodo izvršena ta imenovanja, se bo konstituiral novoizvoljeni upravni svet. Kakor čujemo, namerava se poveriti uprava lokalne železnice Kranj—Tržič Dolenjskim železnicam.

— **Štirideseti dan po smrti kralja Petra I.** V soboto dne 24. t. m. ob 10. uri predpoldan se bo v vseh pravoslavni cerkvah naše kraljevine opravil spomin štiridesetega dne po smrti z molitvami za pokoj duše kralja Osvoboditelja Petra Velikega. Po želji kraljevske vlade naj bi se istočasno tudi v katoliških cerkvah izvršila žalobna svečanost. Ker je pa štiridesetdnevni spomin po smrti strogo bogo služna zadeva pravoslavne cerkve, kateri je rajni naš kralj pripadal, in se je od katoliške Cerkve storilo po posebnem odobrenju sv. stolice že vse, kar se je moglo storiti iz pietete do našega ranega kralja, zato se v katoliških cerkvah spomin štiridesetega dne po smrti ne bo posebej praznoval. O tem se je obvestila tudi kraljevska vlada po predsedstvu zbora jugoslovanskih katoliških škofov, po nadškofu zagrebškem dr. Ante Bauru.

— **Državno posojilo.** Udruženje jugoslovanskih novinarjev, sekcija Ljubljana, je podpisalo 20.000 kron državnega investicijskega posojila.

— **Zlata poroka.** Danes obhajata zlato poroko v Novem mestu g. Leopold Fischer in g. Marija Fischer, roj. Senica, v. krogu najbližjih sorodnikov. Cerkevni obred je izvršil iz prijaznosti premil. gosp. prošt Seb. Elbert v kapiteljski cerkvi. Novomeščanom in okoličanom je gospod Leopold Fischer, mizarški mojster, dobro znan kot čolnar na Krki in je v dolgi dobi svojega življenja rešil gotove smrti marsikaterega iz valov potuhnjene Krke. Obče priljubljenima zlatoporočencema čestitamo k temu tako redkemu slavlju in kličemo: Bog Vaju živi še mnogo let!

— **Iz Medvode.** Ali znate za kraj, kjer se bolj skrbi za ribe, kakor za ljudi? S temi vrticami vam hočem ta kraj naznaniti. Medvode so, Pri papirnici v Medvodah so napravili lep kanal, da se morejo sprehajati ribe, katere so pod jezom, čez jez. Pravijo, da je stalo 40.000 K. Medvodčani bi radi električno luč. Vodna moč je silno velika. Prosili smo, da bi tovarna in Kreditna banka napravile elektrarno, pa nismo bili uslišani. Električne luči je nujno potreba, da bi razsvetlila Medvode, katere so precej v temi in da bi tudi žarki električne luči padli na les, ki je nakopičen pri tovarni v Goricah in ki trohni ter se bo uničil po zimi. Luči je treba.

— **Gornji grad.** Bralno društvo v Gornjem gradu priredi v nedeljo dne 25. septembra t. l. ob 2. uri 30 min. popoldne burko »Kakršen gospod — tak sluga«. Nadalje je nastop mešanega in moškega zbora raznih novih narodnih pesmi kakor: Savinjski dol, Dekliška, (Prekmurske) Venček (Grum), mešan zbor in moški zbor; Lepi Jurij in Žabja svatba. Čisti dobiček se porabi za nabavo nove knjižnice. Za mnogobrojni obisk se priporoča odbor.

— **Odvzeti cerkveni zvonovi.** Ministrstvu ver je došlo naznanilo, da se v Nem. Avstriji in na Ogrskem nahaja še danes mnoge zvonov neke iz prejšnje kraljevine Srbije in Črne gore, ampak tudi iz pokrajine, ki so prej pripadale avstro-ogrski monarhiji. Na temelju člena 184 sen-žermenske in člena 168 trianonske mirovne pogodbe se more povrtno zvonov iz ozemlja Srbije in Črne gore zahtevati v vsakem slučaju, ako se le dokaže njih identičnost, dočim se morejo zvonovi iz ostalih pokrajin naše države po členih 191 in 192 sen-žermenskega odnosa 175 in 176 trianonskega miru zahtevati od Nemške Avstrije oziroma Ogrske le tedaj, ako so zvonovi zgodovinske ali umetniške vrednosti. Avstrija je sicer štela zvonove zgodovinske in umetniške vrednosti, vendar ni izključeno, da se še kaj takih zvonov, ki bi se mogli zahtevati nazaj, ako še niso uničeni. Od škofijskega ordinariata se bo zato župnim uradom naročilo, da sestavijo kolikor mogoče točen opis zvonov zgodovinske ali umetniške vrednosti, ki jih je morebiti avstro-ogrska vojna uprava odvzela cerkvam tekom vojne.

— **Mani'etacija orlovstva v Šmarjeti.** Velicasto sliko je nudil tabor novomeškega okrožja pretečeno nedeljo v Šmarjeti. Nad 2000 ljudi je javno manifestiralo za ideje našega Orla, ki je letos zmagoslavno razprostrl svoje mogočje peruti čez pošto mladino novomeškega okrožja in jo zbral pod svoj prapor. — Pred sv. mašo, ki jo je služil domači gospod župnik, je č. g. Vovko polagal naši mladini na srce krščanske dolžnosti. Zatem se je vršil tabor, ki ga je otvoril in vodil okrožni predsednik brat Munda. Kot govorniki so nastopili: Deželnosodni svetnik br. dr. Fischinger, ki je slikal navzočim, kaka mora biti prava vzgoja naše mladine in pri tem apeliral posebno na krščanske stariše; br. dr. Česnik je pokazal Orla-značaja. Potem je nastopil urednik br. Radešek, za njim je pozdravil v imenu Orlovske Zveze br. Gornik, br. Gotlib v imenu šentpeterskega Orla in br. Glinšek v imenu šentjerneškega okrožja. — Potek tabora je bil dokaz, da se je v zadnjem času orlovstvo v tukajšnjem okraju močno ukoreninilo in ga ne izruje več nobena sila. »Leibgarda« samostojnega župana Povše-ta je bil izgubila sapo, ker so samostojni doslej mislili, da se sme v Šmarjeti oznanjati samo samostojni evangelij. Popoldanska telovadba je izzvala med občinstvom veliko odbravanje. Pohvalno moramo omeniti poleg domačih Orlov za dobro stvar vnete članice Marijine družbe, ki so fungirale kot prodajalke šopkov in srečk ter skrbele za postrežbo. Ker je bila to zadnja večja prireditev v letošnji sezoni, kličmo Vam bratje in sestre: na veselo svidenje, če Bog da, drugo leto na naših taborih! — Bog živi!

— **Kulturna vzajemnost med Čehi in Jugoslavlani.** Iz Češkoslovaške so odšli v Zagreb trije vseučiliški profesorji, ki bodo za zastopniki jugoslovanske akademije v Zagrebu, kraljeve srbske akademije znanosti v Belgradu in znanstvenega društva v Ljubljani razpravljali o vprašanju sodelovanja v znanstvenih institutih v Češkoslovaški.

— **Kongres jugoslovanskih književnikov,** ki naj se ga slovenski leposlovci udeležijo v kar največjem številu, se vrši dne 21. in 22. oktobra t. l. v Zagrebu. Podpisani odbor prosi, da bi mu slovenski udeležniki poslali svoj prigras vsaj do 10. okt. t. l. Kongresu sme prisostovati samo tisti, ki je član kakega jugoslovanskega leposlovskega društva. — Odbor »Društva slovenskih leposlovcev«.

— **Akademsko društvo jugoslovanskih tehnikov** pozivlja vse člane, da pred odhodom v inozemstvo vrnejo knjižnici (v novem poslopiju) izposojene knjige in poravnajo eventualne še neplačane račune. — Odbor.

— **Jugoslovenska Matica, podružnica v Kranju,** je dobila povodno javne tombole in umetniškega večera dne 18. t. m. preko 20.000 kron. Odboru je stalo ob strani toliko podpornikov in dobrotnikov, da se mu ni moglo zahvaliti vsakemu posebej. Zato izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so nam pomagali materialno ali moralno. Posebej pa še gospod Danilovi, Koblar-Goljivi in Lovsetovi iz Ljubljane, pevskemu zboru Narodne čitalnice in Kolu jugoslovanskih sester v Kranju za požrtvovalno sodelovanje na umetniškem večeru; gasilnemu društvu za izdatno pomoč pri tomboli, industrialcu gosp. V. Majdiču za velikodušno prepuštev avtomobila, gg. Fr. Hainriherju, Fr. Kuraltu, tvrdki Teršan in Gorjanc za darovani les, tiskarni »Sava« in Tiskovnemu društvu za brezplačen natis plakatov in sporedov, izobraževalnemu društvu »Kranj« za prepuštev dvorane, gosp. Cirilu Moharju za nesebično podporo pri večerni prireditvi; vsem prodajalcem tablic ter nabiralcem in darovalcem dobitkov, pri čemur omenjamo zlasti Tržičane in med njimi posebej dr. Karla barona Borna, predilnico in tvrdki Mally ter Moline. — Odbor.

— **Zagrebska policija** je že pred več meseci dobila nove uniforme po vzorcu angleške. Sedaj so policisti dobili še gumijaste palice in so toraj sedaj popolnoma slični svojim londonskim kolegom.

— **Hajduštvo v Jugoslaviji.** V Velikem Bečkereku je bil te dni aretiran hajduk Radojica, na katerega je bila razpisana nagrada 30.000 dinarjev. Ta možak je bil že precej časa nastavljen v Vel. Bečkereku kot finančni stražnik in le slučaju se je zahvaliti, da je bila dognana njegova identiteta.

— **Trije volti ukradeni** so bili posestniku Janezu Hlebanji s Prednjega vrha, ko so se pasli za Lepim vrhom. Ukradeni volti so bili vredni 20.000 kron. V Beljaku v klavnici so dobili še dva Hlebanjeva vola, tretjega pa ne. En vol je bil ukraden tudi Alojziju Robiču in krava s telico Mariji Lavtižar na Gozdu.

Štajerske novice.

— **Ultimat obupnega.** Zadnjič smo poročali o škandalu s policijskim uradnikom Kolencem, ki prenočuje s svojo rodbino na mariborskem kolodvoru. Obupan mož je med tem izvršil svoj ultimatum, katerega je stavil pokrajinskemu namestniku oziroma poverjeništvu za soc. skrbstvo. Ker se vlada za ta vnebovpijoč slučaj ni niti zanimala, je Kolenc v svojem obupu v soboto dopoldne iz Maribora pripeljal svoje najmlajše tri otroke stare od 11—14 let v Ljubljano, jim pred pisarno soc. skrbstva izročil pisano prošnjo ter jih prepustil oskrbi deželne vlade ozir. pokrajinskega namestništva.

— **Ponočni napad.** V Mariboru so predvčerajšnjem v Gubčevi ul. 3 ob 5. uri zj. našli v stanovanju 60 letnega čevljarja Antona Rozmana vsega v krvi. Bile so mu prerezane žile na rokah. Ljudem, ki so prihitali na njegovo upitje, je izjavil, da ga je zbudil neki neznanec, ki ga je napadel z nožem, ko mu je odprl. Kdo je bil napadalec in zakaj ga je napadel, ne ve. Rozmana so prepeljali v bolnišnico.

— **Stotisoč dolarjev zaplenjenih.** V Zagrebu so zasledili, da odnašajo bankirji tujo valuto preko meje. Predvčerajšnjim sta nekemu takemu bankirju iz Zagreba sledila dva detektiva do Maribora, kjer sta ga čakala, misleč, da bo oddal dolarje v Mariboru. Tihotapec pa se je odpeljal z brzovlakom dale, vsled česar so vlak ustavili ter prijeli bankirja, pri katerem so dobili 100.000 dolarjev.

— **Aretirani prekmurski hujskači.** Včeraj so pripeljali v Maribor orožniki iz Murske Sobotice 18 demonstrantov. Med njimi so trije odvetniki in sicer Pitar, Vale in Cizifrak.

— **Za pobijanje tuberkuloze.** Tuberkulozna liga, sekcija Maribor, ima ustanovni občni zbor v ponedeljek ob 18. uri v posvetovalnici mariborskega okrajnega glavarstva.

— **Zmaga Slovencev pri obč. volitvah v Marenbergu.** V nedeljo dne 18. septembra se vršile v Marenbergu občinske volitve. Slovenci so postavili spoznamno tri liste in sicer za skupino posestnikov, nametščencev in uslužbencev, obrtnikov in delavcev. Prva skupina je dobila s 30 glasovi 4 mandate (Anton Meze, Ivan Predan, Josip Langeršek in Franjo Helbelj), druga z 59 glasovi 8 mandatov (Ljudevit Jutraš, Mirko Lešnik, Vekoslav Koren, Ignac Pučko, Jurij Mohorič, Karol Ambrož, Ivan Bouha in Stanko Lavrič), tretja pa s 6 glasovi 1 mandat (kleparski mojster V. Lešnik). JSDS, ki je kandidirala na svoji listi najhujše nemškutarje, kakor kovača Smolniga in mesarja Repatetza, je dobila 18 glasov, tako da sta ta dva najhujša nemškutarja propadla. Skupni nastop vseh Slovencev na meji in njih lep uspeh nas zelo veseli. Živel slovenski Marenberg!

Ljubljanske novice.

— **Ij Radikalna stranka** v Ljubljani pridobiva po izjavah njenih pristašev vedno nove člane. Kakor nam poročajo iz radikalnih vrst, se je odločil tudi vodja poverjeništv za uk in bogocastje g. dr. F. Skaberne za vstop v radikalno stranko.

— **Ij Starešinski sestanek** se vrši v petek 23. sept. ob 8. uri zvečer v srebrni dvorani hotela »Union«. Vsi člani se vabijo, da se sestanka gotovo udeleže. Dr. Božič, preds.

— **Ij Splošni pregled invalidov** v Ljubljani. Uredba št. 252 ministrstva za socialno politiko in ministrstva za vojno in mornarico, ki je objavljena v Uradnem listu z dne 12. avgusta 1921, št. 96 odreja splošen pregled invalidov. K temu pregledu pridejo vsi invalidi ne glede na to ali so že bili kdaj pregledani ali ne. Člen 1. zgoraj omenjene uredbe se glasi: »Odreja se splošen pregled vseh vojaških oseb, ki so dobile poškodbo ali bolezen ali se jim je ta poslabšala, ker so izvrševale vojaško službo v svetovni vojni in v vseh prejšnjih vojnah, nadalje onih, ki so ostali poškodovani ali so dobili bolezen pri vojakihi po svetovni vojni.« Glasom člena 2. te uredbe se morajo vsi oni, ki so navedeni v 1. členu, prijaviti občini, v kateri stanujejo. Prinešiti morajo seboj vsa dokazila o njih vojaški službi in o nesposobnosti. Ta dokazila priložijo občine »zaslišanju«, ki se izpolni za vsakega prijavljenca. Zaslišani bodo o osebnih, rodbinskih in premoženjskih razmerah. Pozivljajo se torej vsi oni, ki pridejo v smislu te uredbe za ta splošen pregled invalidov v pošteve in ki stanujejo v Ljubljani, da se zgledajo z vsemi vojaškimi listinami, ki so omenjene v členu 2. v vojaškem uradu v Mestnem domu. Zglaševanje se prične dne 26. septembra in traja nepreklicano do 12. oktobra 1921. Za one invalide, ki so v invalidsk. šolah, zavodih in bolnicah izpolni »zaslišanje« uprava dotičnega zavoda, ker bo tudi tozadevna komisija v teh zavodih opravila pregled invalidov. Vsi prizadeti se v njih lastnem interesu opozarjajo na ta splošen pregled, ker bo s tem pregledom končno veljavno določeno njih vojaško invalidsko razmerje.

Gospodarstvo.

BORZA.

Zagreb, 21. septembra. (Izv.) Devize: Budimpešta 35—37, Berlin 209½—210, Italija 915—920, London 800, New York 212—215, Pariz 15.25—16, Praga 260, Dunaj 1345—1375. Valute: nemške marke 205—206, dolarji 209—213½, n. a. krone 15, napol. 645—650.

— **g. Zadržna gospodarska banka** je ustanovila v Šibeniku podružnico, ki je pričela pred par dnevi poslovati. Svoje prostore ima v Glavni ulici 122.

— **g. Državno posojilo in kavcije.** Delegacija ministrstva financ objavlja uradno: Po naredbi ministrstva financ, generalne direkcije državnega računovodstva v Belgradu z dne 12. septembra 1921 D. R., br. 129.704, lahko vsak, ki ima kako varščino (kavcijo) vloženo v go-

tovini pri kaki državni ali samoupravni blagajni, to varščino izpremeni v obveznice 7% državnega posojila. Oni polagatelji, ki žele, da se ta izprememba glede celotnega ali tudi le delnega iznosa položene varščine izvrši, naj prijavijo svojo željo pisмено onemu upravne-mu oblastvu, ki je odredilo polog varščine. To oblastvo bo potem zaukazalo blagajni, kjer je kavcija založena, da naj povzroči podpis posojila pri najbližji podružnici Narodne banke tako, da prijavi podpis 7% državnega posojila, izroči Narodni banki dotično gotovino, proti izročitvi priznanice o podpisnem posojilu. Blagajna bo potem polagatelju odvzela blagajniško pobotnico, izdano ob pologu gotovine, proti novi pobotnici, glaseči na podpisano posojilo odnosno začasno potrdilo. Kadar bodo obveznice tiskane, jih bo podružnica Narodne banke izročila blagajni proti vrnitvi priznanice odnosno začasnega potrdila.

— **g. Naše državno posojilo.** Visoka obrestna mera pri novorazpisnem notranjem državnem posojilu je marsikoga presenetila, saj obrestu-je hranilnice in banke navadno samo po 3 do 4½% vložene prihranke. Poleg te visoke obrestne mere pa jamči država tudi za to, da bodo obveznice notranjega državnega posojila popolnoma davke proste. Na prvi pogled se zdi, da je država obljubila malo preveč onim, ki bi hoteli podpisati novo državno posojilo, zakaj vprašujemo se, zakaj naj bi država obrestovala svoje dolgove dražje kakor pa denarni zavodi, ki morejo nuditi manj jamstva kot pa ona sama. Človeku, ki še vedno misli na stare predvojnne razmere, se zdi to nekoliko preveč. Če pa pomislimo, da je celo državno posojilo namenjeno za zboljšanje naših prometnih sredstev, izgradnjo pomorskih luk, železnic itd., da se bo torej ves denar naložil v nujno potrebna obrestovalna podjetja, s katerimi se bo dvignila naša trgovina, zboljšalo naše splošno gospodarsko stanje, ker se bo povečal naš promet v notranjosti kakor tudi preko naših državnih mej, je visoka obrestna mera opravičljiva, ker se bo obrestovanje lahko krilo iz dohodkov povečanega prometa in zboljšanja narodnega gospodarstva. Kakor hitro zboljšamo in razširimo naše železnice, povečamo železniški park, uredimo in razširimo naše luke ter jih zvežemo z našim zaledjem, potem se bo naša trgovina dvignila na ono višino, ki si jo žele vsi naši narodni gospodarji, ker se bo s tem dvignila tudi davčna moč naših producentov in trgovcev ter se bodo s tem uredile tudi naše državne finance, kar bo največ doprineslo k zboljšanju naše valute in stalnim cenam na našem trgu. To bo ona doba, ki si jo ne žele samo naši premožnejši sloji, temveč tudi naš kmet, delavec in uradnik ter sploh vsi oni, ki si služijo vsakdanji kruh s delom svojih rok in svojega duha. Prvi korak k temu je pač zboljšanje našega prometa v vsakem pogledu, zveza skrajnih točk naše države potom železnic s sredino in našim morjem tako, da bo možno blago, ki se proizvaja v enem delu naše države, hitro prepeljati tja, kjer ga potrebujejo, in obratno. Na ta način bo tudi olajšan izvoz onih predmetov, ki jih produciramo v naši državi nad lastno potrebo, in s tem bo izvršen tudi edino trajno uspešen korak k zboljšanju naše valute. Doseči zboljšane gospodarske razmere v naši državi je mogoče samo z zboljšanjem naših prometnih zvez, z izpolnitvijo in povečanjem naših rudnikov in sploh z intenzivnejšo izrabo naših prirodnih zakladov. Da se pa to doseže, so potrebne velike investicije in notranje državno posojilo, ki se bo izrabilo v to svrhu. Pri tem moramo naglasiti še drug moment. Ako hočemo, da ne postane naša država popolnoma odvisna od tuje kapitala, moramo gledati sami, da nas ta tuji kapital ne prehití. Le v tem slučaju, da ostane naš denar doma, da izkoriščamo sami svoje prirodne zaklade, bo naš denar raste v vrednosti, ker bo v tujini bolj iskan. Na ta način bo naše ljudstvo manj odvisno od tujeval in bo postalo v resnici gospodar na lastni zemlji. Kakor hitro dovolimo, da se vgnezdí pri nas tuji kapital, izgubimo svojo gospodarsko samostojnost in bomo izročeni na nemilost svetovnemu velekapitalu. Proti temu je mogoča edino samopomoč s tem, da naložimo lasten denar v naša državna podjetja, da si sami uredimo svoje razmere, kakor je treba. Kdor podpisuje državno investicijsko posojilo, ne daruje ničesar, niti ne posodi ničesar, temveč samo preloži svoj denar iz levega v desni žep. S tem da pomore celokupnosti, pomaga tudi samemu sebi. Zato je dolžnost vseh, da po svoji možnosti podpisujejo državno investicijsko posojilo, ne le samo radi visokih 7% obresti, ampak tudi zato, ker s tem pomagajo, da se potom državnih investicij zboljša naš splošni gospodarski in socialni položaj. Opozarjamo na to, da poteče podpisovalni rok za notranje državno investicijsko posojilo s koncem tega meseca.

Orlovski vestnik.

Ljubljana — Sv. Peter, Danes, 22. sept., se prične redna telovadba. Učile se bodo nove vaje za tabor v Brnu 1922. Sprejemajo se tudi novi člani. Začetek ob 20. uri.

— **Zagorje ob Savi.** Te dni smo razposlali župnim uradom ob progi južne železnice izkaznice za polovično vožnjo. Pazite, da si jih pravočasno preskrbite. Ljubljanci dobe izkaznice na tajništvu SLS v Jugoslovanski tiskarni. Bratje, odzovite se vabilu in prihitite v nedeljo v Zagorje. Bog živi!

— **V Soteski pri Toplicah** na Dolenjskem bo slovesna ustanovitev orlovskega odseka rožni-venško nedeljo, t. j. 2. oktobra. Sporedi: Sprejem Orlov žužemberskega okrožja ob pol eni popoldne pri grajskem mlinu, nato sprejem Orlov novomeškega okrožja na Gor. Polju ob pol dveh. Odtod odhod v župno cerkev v Soteski, kjer bodo ob dveh pete litanije. Nato zborovanje, javna telovadba in prosta zabava. — Orli in prijatelji orlovstva, pridite in podprite zmagonos najmlajšega orlovskega odseka.

Turistika in sport.

— **Tekma psov ptičarjev,** ki jo priredi »Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani«, se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. Začetek ob pol 8. uri zjutraj na dvorišču Zaloške ceste 14, kjer se vrši smotra. Klub priredi pod enakimi pogoji 9. oktobra tekmo psov ptičarjev v lovišču Trnova pri Ptuj. Prijave za obe tekmi sprejema Rado Hribar, Ljubljana, Zaloška cesta 14. Prijavnina znaša do 1. oktobra 100 kron, pozneje dvojno. V prijavi je navesti ime in starost psa ter podatke o vpsu (štev. itd.), če poseduje pes redoven list. Na darilih je na razpolago za vsako tekmo v denarju nad 3000 kron ter mnogo lovskih predmetov. (k)

Porotno sodišče v Mariboru.

Maribor, 20. sept.

Ropari v Paradižu.

Družina Jakoba Kelca, posestnika v Paradižu (Haloze) se je po večerji 6. februarja pr. l. porazgovarjala, ko je stopil v sobo maskiran moški. Kelc je ravno pri mizi odšteval denar za delavce. Kelcova sta mislila, da hoče napraviti sosed kako šalo. Kmalu za prvim maskirancem je vstopil še drugi, istotako maskiran in z bleščečim revolverjem v roki, ki ga je nastavljal proti prsom prestrašenega Kelca. Nato je vstopil v vežo še tretji maskiranec z vojaško puško, cev obrnjeno v sobo. Vsa družina je zatrepetala. V tistem času so bili v teh krajih drzni vlomi in ropi takorekoč na dnevnem redu. Oba roparja v sobi sta z

revolverji groželi s kazanjem prstov in čudnim rezanjem kot bi bila mutca kazala na omaro, zahtevajoč denar. Najprej pa sta zgrabila za 50 K, ležeče na mizi, ter za denarnico. Kelc se je nekaj časa branil, ko je pa videl, da tudi tretji ropar v veži s puškino cevjo spremlja vsako njegovo kretnjo, je spoznal, da je izgubljen. Zaprošil je roparje, naj se usmili vsaj njegove družine ter jo puste pri življenju. Nato jim je odprl omaro ter jim dal ves denar v znesku 7000 K. Ropari so mu pa prebrskali vso omaro, da bi se polastili tudi hranilnih knjižic in drugih dokumentov. V tem je žena zbežala, ker se je manjši otrok prebudil. Hotela je za vsako ceno iti ven skozi vrata, a tu jo je tretji ropar s karabinko poglaval nazaj. Ko pa sta roparja v sobi stikala s karbidovko po omari, se je enemu užgala maska (robec), v strahu je spustil svetilko, nastala je tema in roparja sta zbežala s tako

naglico, da sta prevrnila tovariša na vratih. Na posledica tega obiska je poleg otrok nevarno zbolela tudi žena. Dolgo časa so iskali roparjev. Po enem robcu so osumili Jakoba Stumbergerja iz Medribnika, ki je moral več mesecev sedeti v preiskovalnem zaporu, ne da bi se mu moglo količkar dokazati. Nato je zasledovanje zaspalo. Sele leto pozneje je prišla ob neki priliki zopet govorica na ta rop. Tedaj se je Peter Plohl iz Bukovca spomnil, da ga je ob tistem času k temu ropu pripravil Franc Solina, sin bogatega posestnika iz iste vasi. Ponudil mu je 20.000 K, če gre samo z njim, kar pa je odklonil. Ker je Plohl o tem govoril javno, ga je Franc Solina izročil odvetniku dr. Gosaku v Ptuj za zahtevo, da prekliče te vesti v listih kot izmišljene, za kar mu je ponudil 2000 K in še drugih ugodnosti. Plohl je to tudi odklonil in celo zadevo ovdal orožništvu. Zdaj šele so bili na pravem

sledu. Ugotovili so tudi oba druga tovariša v oseh Franceta Janžekoviča in Jožefa Kristofiča, oba v Stojencih. Janžekovič je bil tedaj na dopustu kot vojak in si je nalašč za ta rop zaprosil podaljšanje dopusta. Sled je vodila tudi do znanega vlomilca Somra, takrat narednika v bolnišnici v Ptuj, in nekega Lebna, ki je s Somrom služil kot pisar v bolnišnici. Somer pa je samo povedal, da je njegov sosed Kelc dal več denarja žigosati, kar so potem omenjeni trije izrabili. Solina je skušal pri razpravi tajiti ter krivdo zvaliti na Kristofiča, ta pa zopet nasprotno. Janžekovič je priznal svojo soudeležbo. Porotniki so potrdili glavna vprašanja na rop. Obsodba: Solina deset let, Janžekovič tri leta, Kristofič osem let težke ječe, povračilo uropanega denarja in stroškov.

Naročajte „Slovenca“!

Razpisuje se služba organista in cerkovnika

v Kranjski gori skupaj z obč. tajništvom. Stalna skupna mesečna plača 1100 K. Poleg tega še Stolina, njivica, postranski dohodki pri občini, prosto stanovanje, luč in še marsikaj. Nastop takoj. — Zupni urad v Kranjski gori. 3420

Sprejme se za popoldne **GOSPODIČNA** k dvema deklicama 5. in 6. raz. in dečku 2. raz. Popolno znanje slov. in nemškega jezika nujno potrebno. — Naslov pove uprava lista pod št. 3446.

Učenec, kateri ima hrano in stanovanje, vanje pri svojcih, se sprejme v trgovino z žetevino. — Ponudbe na poštni predal 112. 3436

Dijak ali dijakinja se sprejme na hrano in stanovanje. Naslov pove upravnštvo lista pod št. 3435.

Iščem dobro izurjeno, pošteno, starejšo **prodajalko** za trgovino z mešanim blagom. Prednost imajo one, ki so zmožne trgovino same voditi. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. — Ponudbe poslati na A. LAVRIČ, Nova vas p. Rakeku, Notranjsko.

Ženitna ponudba

48 letnega drž. uradnika, s 3000 K služb. prejemkov mesečno, gospodični ali vdovi primernih let, dobri gospodinj, imajoči nekaj premoženja ali dohodkov. Dopise se prosi pod št. 3440 na upravo lista.

Hiša s trgovino se prodaja v lepem trgu na Stajerskem. Oddaljena 10 minut od kolodvoza, poleg farne cerkve. Proda se z inventarjem ali brez istega. K hiši spada lep zelenjadni vrt. Pripravna je tudi za gostilno, pekarijo ali mesarijo, ker teh v trgu ni. Vprašati je na upravo tega lista pod »Bodočnost« 3448.

Učenka ne pod 14 let stara, se sprejme v manufakturno trgovino. F. in I. GORIČAN, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29. 3447

Deklica, ki je dovršila trgovsko šolo, želi vstopiti v trgovino z mešanim blagom na Kranjskem ali Stajerskem. Naslov se izve pri upravnštvu »Slovenca« pod št. 3407.

Prazne, nove VREČE (djakove) in rabljene v vsaki množini po najnižji ceni pri **Fr. Sirc, Kranj.** **KUPUJEM** suhe gobe :: šizol :: brinjevo olje.

2000—3000 K nagrade! dobi, kdor **stanovanje** z 2—3 sobami v mestu ali ob periferiji. — Ponudbe pod D. B. 3415 na upravnštvo lista.

Kupim vsako množino **la hrastovih hlodov**, kateri so že posekani. — Ponudbe (prosto vagon) je poslati na upravo »Slovenca« pod »Inozemec« 3418.

Kompletno, zelo lepo, velikomestno, moderno **kavarniško opravilo**

proda tiskarna Sava d. d. — Kranj. — Iztotako je **oken in vrat** in hleve.

F. Šol, suhe gobe in laneno seme kupuje in plača najvišje dnevne cene

KMET & KOMP.

Ljubljana, Gospodarska c. 8. Telefon int. 319. Stalna vseh **moke vrst, koruze, ovs, brinja** in vseh drugih deželnih pridelkov. **Zahtevajte ponudbe!**

HIŠA na Glincah št. 37 ob Tržaški cesti, dvonadstropna, pripravna za vsako podjetje, se prodaja. Več se izve pri lastniku Tribuč istotam. 3427

Tovarna pralnega indiščega mila

ČURKOVIČ, RISTIČ I. KOMPANIJA preje: Glisa Jančević / sin **Kruševac**

osnovana leta 1839 obnovljena 1897 naznanja p. n. trgovcem, da je razstavila na Ljubljanskem velikem sejmu od 3—12 sept. celokupne vzorce svojih proizvodov v izvornih zavojih. Na sejmu bo sprejemal naročila in dajal pojasnila član naše tvrdke

Čurkovič, Ristič & Komp.

VILA na Glincah št. 1 ob Tržaški cesti, enodružinska, z velikim vrtom, se prodaja. Več se izve istotam pri lastniku Tribuč. 3426

RAZGLAS.

Dne 1. oktobra 1921 ob 11. uri bo pri gradbeni direkciji za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstr. (v sobi št. 2)

Ponudna obravnava

za prevzem mizarskih, kamnoseških in steklarskih del pri gradnji ambulatorija na Mirju v Ljubljani.

Podatke, pojasnila in ofertne pripomočke dobivajo interesi med uradnimi urami pri oddelku IV b gradbene direkcije.

Ponudbe morajo biti zapečatenе, kolkovane s kolkom za 20 dinarjev, opremljene s potrdilom, da je vplačan pri finančni deželni blagajni vadij v znesku 5% ponudne vsote, z izjavo, da ponudnik v celoti sprejme stavbne pogoje in končno z dovolitvijo ministra za gradbo, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij.

Gradbena direkcija si izrecno pridržuje pravico, da odda dela brez ozira na ponujeno vsoto.

Ponudb, ki ne bi bile pravilno kolkovane, gradbena direkcija ne bo upoštevala.

Mesto dovolitve udeleževanja javnih licitacij zadošča za sedaj kolkovana prošnja za ministrstvo gradjevin, ki ji je dodana taksa v markah za 125 din. ter pravilno frankirana kuverta naslovljena na ministrstvo gradjevin.

Gradbena direkcija za Slovenijo.

V Ljubljani, dne 16. septembra 1921.

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Je otvorila pretekli teden svoji podružnici

v Sarajevu in Šibeniku.

Radi selitve in dopustov

trgovina od 21. septembra do 4. oktobra zaprta.

IVAN JAX, Dunajska c.

Najnižje cene!

Najnižje cene!

VULKAN

tvornica gumijevih izdelkov v Kranju

izdeluje **prvovrstne podpetnike.**

Zahtevajte cenike!

Čisto domače podjetje!

Prometni zavod za premog d. d. v LJUBLJANI prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prežalostno vest, da je naša ljubljena in predobra žena, sestra, teta in sestrična

Marija Podlogar roj. Somrak

po daljšem bolehanju, danes ob pol 10. uri dopodne, previdena s svetotajstvi, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v četrtek ob 10. uri dopoldne iz domače hiše na župno pokopališče.

Bodi ji ohranjen blag spomin!

Velike Lašče, dne 20. septembra 1921.

Franc Podlogar, mož. — Ivan, brat. — Franja omož. Keržan, Anka, Nežka, sestre.

Zahvala.

Povodom smrti naše ljubljene, nepozabne soproge, mamice, hčere, sestre, gospe

Valentine Rejic, roj. Tepina učiteljice v Zireh

izrekamo vsem častitim udeležencem pogreba, zlasti sorodnikom in prijateljem, ki so spremili drago pokojnico na njeni zadnji poti, našo najprisernejšo zahvalo.

Obenem se najtopleje zahvaljujemo častiti duhovščini, učitelstvu, Orlom in Orlcam za izredno številno spremstvo na dolgi poti in vsem onim, ki so ustmeno ali pismeno izrazili sožalje.

Posebno se zahvaljujemo g. zdravniku dr. Vovesu za veliko požrtvovalnost v boleznih ter p. vskemu društvu »Sloga« za izvajane pretresujoče žalostinke.

V Radovljici, dne 18. septembra 1921.

Inž. Henrik Rejic, soprog. — Rodbina Tepinova.

Vsako množino

drvin oglja

kupi

Gospodarska zveza

r. z. z o. z. v LJUBLJANI.